

Recenze knihy „Právní aspekty umělé inteligence – výzvy a příležitosti“ od autorů Jan HOŘEŇOVSKÝ, Klára ZIKMUNDOVÁ, Štěpán KNETL, Viktor GAZDA

Autorský kolektiv předložil odborně velmi kvalitně zpracovaný rukopis, který v případě publikace obohatí domácí právní vědu, a to ve zcela zásadní problematice právní regulace umělé inteligence (dále jen „AI“). Exponenciální rozvoj umělé inteligence, který se jen za měsíc březen tohoto roku přiblížil obecné umělé inteligence (AGI) mílovými kroky, s největší pravděpodobností zcela přetvoří strukturu moderních společností, a to již potenciálně v následujících měsících či jednotkách roků. Je proto naprosto klíčové, aby diskuze nad právní regulací AI, jakož i nad souvisejícími právně-filosofickými a konstitucionalistickými implikacemi byly vedeny již teď. Ačkoliv se k danému tématu již objevuje první knižní a časopisecká domácí literatura, má předložený rukopis potenciál pokračovat v tomto trendu na vysoké úrovni kvality a je zcela jisté, že s budoucím rozvojem AI najde široký okruh čtenářů.

Knihla má po obsahové stránce logickou výstavbu. V první kapitole autoři nabízejí analýzu obecných metod možného přístupu k právní regulaci AI, a to na půdorysu systémové teorie. Možné přístupy typologizují do nulového modelu, právně-centrického modelu a emergentního modelu, v jejichž mantinelech obšírně diskutují výhody a nevýhody daných přístupů. První kapitola je ve své podstatě doktrinálním úvodem, který však nezůstává pouze teoretický, ale poskytuje čtenáři výchozí orientaci v problému právní regulace AI. Vyzdvihnout lze též skutečnost, že kapitola ilustruje možné přístupy na konkrétních příkladech, čímž zajišťuje vysokou srozumitelnost i čtenáři, který nemá v oblasti regulace AI hluboké znalosti.

Následující čtyři kapitoly se věnují některým konkrétním problémům regulace AI. Výběr oblastí lze považovat za vhodný a ve své podstatě ilustrativní, neboť čtenáři ukazuje určitý výběr z vysoce komplexního pole problematiky spojené s AI. Autorská diskuze návrhu „The Windfall Clause“ zajímavě poukazuje na její světlé a stinné stránky, byť je zřejmé, že v současné době nelze vynést finální soud, a to i s ohledem na nejistotu budoucího vývoje (zejm. s ohledem na možnou monopolizaci AI největšími technologickými společnostmi, či alternativně možný vznik velkého množství „decentralizovaných“ AI). Hluboký lidskoprávní přesah pak nabízí kapitola o využití AI při posuzování možné recidivy pachatelů trestné činnosti. Diskuze daného tématu je klíčová zejména z ústavního a hodnotového pohledu, a to s ohledem na skutečnost, že nejenom zde, ale i v řadě dalších oblastí asociovaných s lidskými právy hrozí, že člověk se stane předmětem, resp. objektem, AI. Uvedený aspekt se též promítá v následujících dvou kapitolách, které komplexně diskutují právní regulaci AI v oblasti zdravotnictví. Zejména teze obsažené v kapitole věnující se odpovědnosti lze považovat za zásadní s ohledem na svůj potenciál ovlivnit aplikační praxi.

Knihla nachází své zakončení v kapitole věnující se diskusi rizik, která jsou s AI spojena ve střednědobé a vzdálené budoucnosti jako je například problém specification failures či dopadů do oblasti forem a mechanismů vlády. Z pohledu čtenáře považují toto zakončení za vhodné, neboť vrací čtenáře od jednotlivostí k celku. Právě schopnost hledět na vývoj a implikace AI z pohledu systému jako celku, tj. vyhnout se partikularizaci v dílčích právních, politických či ekonomických detailech, bude klíčovou kompetencí, která může být předpokladem přežití civilizace v případě, že by se některé z diskutovaných černých scénářů mohly naplnit.

Po redakčních úpravách doporučuji knihu k publikaci.

Mgr. Karel Řepa, Ph.D.

Katedra ústavního práva a Centrum pro konstitucionalismus a lidská práva Právnické fakulty
Univerzity Karlovy